

References:

1. Aristotel 2002, *Nikomakhova etyka (Modern moral philosophy)*, pereklad z davnohretskei Viktor Stavniuk. Dostupno: <http://am.history.univ.kiev.ua/Nikomakhova_etyka.pdf>. [27 Zhovten 2023].
2. Makintair, E 2002, *Pislia chesnoty: doslidzhennia z teorii morali (After Virtue: A Study in Moral Theory)*, Kyiv: Dukh i litera, 436 s.
3. Anscombe, GEM 1958,. Available from : <<https://sites.pitt.edu/~mthomps/ readings/mmp.pdf>>. [27 October 2023].
4. Crisp, R 2003, *How Should One Live? Essays on the Virtues*, Oxford University Press.
5. Crisp, R 2006, *Reasons and the Good*, Oxford University Press.
6. Hall, E 2018, *Why read Aristotle today?* Available from : <<https://aeon.co/essays/what-can-aristotle-teach-us-about-the-routes-to-happiness>>. [27 October 2023].
7. Hursthouse, R 1999, *On Virtue Ethics*, Oxford University Press.
8. Foot, P 1978, *Virtues and Vices and Other Essays in Moral Philosophy*, Oxford University Press.
9. *Ievropeiskyi slovnyk filosofii: Leksykon neperekladnostei (European Dictionary of Philosophies: Lexicon of Untranslatabilities) 2009, Tom pershyi, Kyiv: Dukh i litera, 576 s.*

DOI 10.33930/ed.2019.5007.46(10-11)-8

УДК: 130.2 :14.141

**ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ
ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ**
*PHILOSOPHICAL AND ANTHROPOLOGICAL CONCEPTUALIZATION OF
POLITICAL GEOGRAPHY*

I. B. Чепегін

Актуальність теми дослідження. Філософсько-антропологічна концептуалізація політичної географії є вельми актуальною і важливою темою у сучасному світі. Зростаючі зміни у геополітичних, культурних та соціальних аспектах вимагають глибокого розуміння взаємодії між географією та антропологією у політичному контексті.

Постановка проблеми. У цьому дослідженні ми спробуємо розглянути основні концепції філософсько-антропологічної політичної географії, включаючи географічну детермінацію, антропологічний підхід, вплив глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Філософські виміри простору, суспільства та спільнот нині мають велике значення і досліджуються вітчизняними та західними вченими. Ця тема має коріння у філософії та

Urgency of the research.

The philosophical-anthropological conceptualization of political geography is highly relevant and important in the modern world. Growing changes in geopolitical, cultural, and social aspects demand a deep understanding of the interaction between geography and anthropology in a political context.

Target setting. In this research, we aim to explore the main concepts of philosophical-anthropological political geography, including geographic determinism, anthropological approaches, and the influence of globalization.

Actual scientific researches and issues analysis. Philosophical dimensions of space, society, and communities hold great significance today and have been the subject of study by both domestic and Western scholars. This theme

географії. Початкові підходи були закладені в думках, які пов'язували розвиток націй і народів з їх територією. Ці погляди виявилися в географічному детермінізмі Ш. Монтеск'є та ідеях "геософії" Дж. К. Райта.

Постановка завдання. Головною метою цього дослідження є філософське бачення складної природи політики у контексті її взаємодії з різними аспектами географічного та культурного середовища.

Виклад основного матеріалу. Філософсько-антропологічна концептуалізація політичної географії важлива для розуміння взаємозв'язку політики та простору, виходячи за межі традиційного підходу, який обмежується вивченням розташування політичних об'єктів і кордонів. Антропологічний підхід в політичній географії розкриває роль соціокультурних факторів у політичних процесах, зокрема: вплив культурних цінностей, релігійних переконань, традицій та мовної політики на політичну діяльність. Взаємозв'язок між культурою та політикою, зокрема в сприйнятті політичних кандидатів та формуванні політичної ідентичності. Вплив глобалізації на політичну географію, а також виклики, що вона ставить перед політикою та геополітикою.

Глобалізація впливає на політику і суспільство через: зростання взаємозалежності між країнами та регіонами. Адаптацію до змін у світовій системі та розробку ефективних політичних стратегій. Вплив світової економіки, міжнародної торгівлі та організацій на національні політичні системи.

Сучасні виклики і можливості включають: спільні міжнародні рішення та співпрацю у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату та масова міграція. Роль Інтернету та соціальних мереж у політичній комунікації, мобілізації громадськості та поширенні політичної інформації.

Висновки. Узагальнюючи слід підкреслити, що філософсько-антропологічна концептуалізація

has deep roots in philosophy and geography, with initial approaches linking the development of nations and peoples to their territories. These views found expression in geographic determinism, as seen in the works of Montesquieu, and the ideas of "geosophy" by J. K. Wright.

The research objective. The primary goal of this study is to provide a philosophical perspective on the complex nature of politics in the context of its interaction with various aspects of the geographical and cultural environment.

The statement of basic materials. The anthropological approach to political geography sheds light on the role of sociocultural factors in political processes, including: the influence of cultural values, religious beliefs, traditions, and language policies on political activities. The interplay between culture and politics, particularly in the perception of political candidates and the formation of political identities. The impact of globalization on political geography and the challenges it poses to politics and geopolitics.

Globalization affects politics and society by: increasing interdependence among countries and regions. Necessitating adaptation to changes in the global system and the development of effective political strategies. Influencing national political systems through global economics, international trade, and organizations.

Contemporary challenges and opportunities include: collaborative international decision-making and addressing global issues, such as climate change and mass migration. The role of the internet and social media in political communication, mobilization of civil society, and the dissemination of political information.

Conclusions: In summary, it is important to underscore that the philosophical-anthropological

політичної географії є вкрай актуальною і важливою темою у сучасному світі. Світ зазнає значущих змін у геополітичних, культурних та соціальних аспектах, що вимагає глибокого розуміння взаємодії між географією та антропологією в політичному контексті.

Ключові слова: філософія, політична географія, антропологія, простір, концептуалізація.

conceptualization of political geography is highly relevant in the modern world. The world is undergoing significant changes in geopolitical, cultural, and social dimensions, demanding a profound understanding of the interconnectedness between politics, culture, and space.

Keywords: philosophy, political geography, anthropology, space, conceptualization.

Актуальність теми. У сучасному світі, де глобалізація та політичні перетворення постійно змінюють карту геополітичних відносин, політичних кордонів, а філософська та антропологічна концептуалізація політичної географії стає важливим аспектом для розуміння сутності політичних процесів та їхнього впливу на сучасне суспільство. Представлена тематика ставить перед нами ряд питань, які стосуються взаємодії держав, людей, природного середовища. Вона допомагає знайти відповіді на цілу низку питань про те, як природа і культура впливають на формування політичних рішень, які на свою чергу визначають майбутнє суспільства, а великі міжнародні інтеграції і долю людства.

Сутність філософсько-антропологічного підходу до політичної географії (географії кордонів) полягає в розумінні політики як складного процесу, що не може бути відокремленою від географічного, людського та культурного контексту. Цей підхід відкриває перед нами можливість досліджувати не лише формальні політичні структури, але і їх початок та взаємодію з навколишнім глобальним світом.

Постановка проблеми. У цьому дослідженні ми спробуємо розглянути основні концепції філософсько-антропологічної політичної географії, включаючи географічну детермінацію, антропологічний підхід, вплив глобалізації.

Філософсько-антропологічний аспект допомагає в розумінні соціокультурних факторів, які впливають на розвиток глобальних проблем, таких як зміна клімату, міграція та торгівля.

Розуміння ролі культурних, етнічних та релігійних ідентичностей у політичних конфліктах і міжнародній співробітництві є важливим для вирішення конфліктних ситуацій та побудови стійкого миру, який нам необхідний в XXI столітті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Філософські виміри простору, суспільства і певних соціальних та етнічних спільнот мають важливе значення в сучасній науці. Протягом тривалого часу, починаючи з фундаментальних робіт Ф. Ратцеля, К. Гаусгофера, Р. Челлена, Ю. Липи, С. Рудницького та інших, політична географія та геополітика є наскрізною темою для філософсько-політичних досліджень. Передумови та основи для подібних підходів були закладені ще мислителями, які ставили розвиток окремих народів у відповідність до властивих їх території проживання. Ці розуміння відображалися в географічному детермінізмі Ш. Монтеск'є та розвинуто було в "геософії" Дж. К. Райта. Філософсько-антропологічні пошуки були і у Ніцше, а саме в площині філософії географії надали поштовх екзистенціально-антропологічній та культурно-антропологічній концептуалізації простору як

культурного ландшафту. Це отримало подальший розвиток завдяки роботам філософів, таких як М. Гайдеггер, П. Слотердайк, які розглядали простір як активна рушійна сила в формуванні ідентичності і соціокультурних процесів. Поняття географічного простору також вивчалось в працях представників філософського постмодерну, таких як М. Фуко.

До філософів, які внесли значний вклад у філософсько-антропологічну концептуалізацію політичної географії, відносяться:

Георгій Гегель - розглядав політичну географію як прояв діалектики природи та духу.

- Мішель Фуко - розглядав політичну географію як продукт влади та контролю.

- Жан Бодрійяр - розглядав політичну географію як продукт симулякрів і гіперреальності.

Ці філософи запропонували різні підходи до розуміння взаємозв'язку між простором, політикою та людською поведінкою.

У вітчизняних дослідженнях робимо акцент на праці І. Мазуренко [2], В. Мельник [3], О. Пробоїв [4], Р. Чигур [6] тощо.

Постановка завдання. Головним завданням цього дослідження є філософсько-антропологічний аналіз онтологічних підвалин політики у контексті її взаємодії з іншими проявами географічного та культурного середовища. Крім того варто зазначити, що в часи екзистенційних випробувань, спричинених агресією РФ концептуалізація проблем політичної географії України набуває пріоритетного значення.

Виклад основного матеріалу. Геополітичні виклики для України завжди були злостенною темою, особливо гостро питання збереження територіальної цілісності постає у часи надскладних екзистенційних випробувань. Війна назавжди змінила світоглядні орієнтації і пріоритети українців, визначивши військово-політичну стратегію всього українського суспільства, – це повернення державних кордонів на 24 серпня 1991 року та збереження незалежності. Саме тому, політична географія стає для українознавчих і краєзнавчих студій та широкого загалу українців тим фокусом та ресурсом, що насичує життєвою енергією та підтримує силу духу українського народу.

Філософсько-антропологічна концептуалізація політичної географії є важливою для розуміння взаємозв'язку між такими категоріями як політика та простір. Цей підхід виходить за межі традиційного розуміння політичної географії, де головним є вивчення розташування політичних об'єктів (держав) і кордонів [7]. Зміна клімату, масова міграція, бідність і нерівність - це лише деякі з глобальних викликів, які потребують спільних рішень і дій від різних країн і культурних груп. Філософсько-антропологічне осмислення може допомогти розумінню різних культур і як це може вплинути на розв'язання цих проблем.

Основні концепти, що допомагають у розумінні філософсько-антропологічної сторони політичної географії:

- 1) Географічна детермінація: концепція стверджує, що природне середовище має великий вплив на формування політичних структур і рішень. Географічні фактори, такі як клімат, рельєф, доступ до ресурсів та розміщення, можуть визначати, які типи політичних систем розвиваються в регіонах світу [1].

- 2) Антропологічний підхід: цей підхід вивчає взаємодію між культурними групами суспільства та їхніми політичними переконаннями. Досліджує, як соціокультурні фактори, такі як релігія, мова, ідентичність і звичаї, впливають на

політичні рішення та конфлікти [3, с. 88–93].

3) Глобалізація: філософсько-антропологічний підхід також розглядає вплив глобалізації на політичну географію. Він вивчає, як глобальні тенденції, такі як економічна інтеграція, міграція та інформаційні технології, змінюють політичні процеси і відносини між країнами та регіонами [4].

4) Постколоніальна теорія: ця теорія розглядає вплив колоніальної історії на формування політичної карти світу та встановлення відносин між країнами. Вона акцентує увагу на різних несправедливостях і нерівностях, які виникли внаслідок колонізації і прагне зрозуміти, як ці історичні фактори впливають на сучасну політику [8].

Приклади впливу географічних факторів на політичні процеси [2]:

Географічний фактор	Політичний процес	Приклад
Розміщення кордонів	Формування політичних відносин	Кордон між США та Мексикою, який проходить по річці Ріо-Гранде, ускладнює нелегальну міграцію та торгівлю наркотиками між двома країнами.
Ресурси та економіка	Розвиток економіки	Країни з доступом до природних ресурсів, таких як нафта, газ або мінерали, часто мають більш розвинену економіку. Конфлікт у Перській затоці в 1990-х роках був спровокований іракською агресією проти Кувейту, який має великі запаси нафти.
Військова стратегія	Організація оборони	Гори, ліси або водні шляхи можуть поставити обмеження на можливості ведення війни або оборони території.
Кліматичні умови	Формування державної політики	Холодна погода може призвести до виникнення проблем з енергією та забезпеченням житлом.

Антропологічний підхід в політичній географії дозволяє глибше розуміти роль соціокультурних факторів у формуванні та розвитку політичних процесів. Цей підхід допомагає зробити акцент на вплив культурних ідентичностей, релігій, традицій та мовної політики на політичну діяльність [3]. Давайте спробуємо розглянути основні аспекти антропологічного підходу до політичної географії:

Культурний аспект може впливати на політику, оскільки люди, які поділяють спільні культурні цінності, можуть сприймати політичних кандидатів як більш або менш близькі до своїх переконань.

Релігійні переконання можуть мати вирішальний вплив на політичні рішення, наприклад, у справах, пов'язаних з етикою, сім'єю чи екологією.

Традиції та обряди можуть впливати на формування політичних ідентичностей і сприйняття політичної діяльності.

Мовна політика є актуальною для України та може впливати на статус та права різних мовних спільнот, особливо в мультикультурних суспільствах. Прикладом може бути рішення щодо офіційної мови, освіти та медіа.

Антропологічний підхід допомагає розкрити важливі аспекти взаємозв'язку між культурою та політикою, а також розуміти, які впливи та дії можуть мати політичні рішення на різні культурні групи в сучасному світі [5].

Глобалізація та її вплив на політичну географію є ключовою темою

сучасної політичної науки.

1. Глобальні тенденції та політичні наслідки:
 - Глобалізація відображає процес зростання взаємозалежності між країнами та регіонами у світовому масштабі. Це охоплює не лише економічну сферу, але і культурну, соціальну, технологічну та політичну [4].
2. Глобалізація як процес і виклик для політики та геополітики:
 - Глобалізація ставить перед політичними лідерами і країнами завдання адаптації до змін у світовій системі, вироблення ефективних політичних стратегій та управління глобальними питаннями [4].
3. Вплив світової економіки, торгівлі та міжнародних організацій на національні політичні системи:
 - Глобальні економічні системи, такі як Всесвітня торговельна організація (ВТО), можуть визначати правила гри для країн у сфері торгівлі та інвестицій [4].
4. Сучасні виклики та можливості:
 - Глобальні проблеми, такі як зміна клімату та масова міграція, потребують спільних міжнародних рішень та співпраці [8].
5. Роль інтернету та соціальних мереж у сучасній політичній комунікації:
 - Інтернет і соціальні мережі стали важливими інструментами для мобілізації громадськості, поширення політичної інформації та взаємодії з виборцями [6].

Висновки. Узагальнюючи слід підкреслити, що філософсько-антропологічна концептуалізація політичної географії є вкрай актуальною і важливою темою у сучасному світі. Світ зазнає значущих змін у геополітичних, культурних та соціальних аспектах, що вимагає глибокого розуміння взаємодії між географією та антропологією в політичному контексті. Філософсько-антропологічний принцип дозволяє розглядати політичні явища через призму культурних, ідентичних і соціальних факторів, розкриваючи той вплив, який вони мають на політичні процеси та рішення. Ця концептуалізація також сприяє розумінню та розв'язанню нерівностей та конфліктів, що можуть виникати внаслідок історичної спадщини, такої як колоніальний вплив.

Таким чином, філософсько-антропологічний підхід допомагає нам зрозуміти, як саме людська свідомість та соціальні взаємодії формують наше уявлення про географічний простір. Отже, філософсько-антропологічна концептуалізація політичної географії є необхідною для аналізу та вирішення складних глобальних проблем, створення більш справедливих та стійких суспільств та розвитку більш доречних політичних стратегій для сучасного світу.

Майбутні дослідження в галузі філософсько-антропологічної політичної географії можуть спрямовуватись на більш глибоке розуміння взаємозв'язку між політикою, культурою та простором, а також вивчення ролі політики в формуванні просторової організації суспільства та ідентичності людей. Важливо проводити дослідження, що поєднують філософські, антропологічні та географічні підходи для отримання більш повного та глибокого розуміння політичної географії.

Список використаних джерел:

1. Географічний детермінізм 2002, У: *Філософський енциклопедичний словник, гол. редкол. Шинкарук, VI та ін.* Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України, 112 с.
2. Мазуренко, ІМ 2020, 'Геополітичні характеристики як форма реалізації геополітики', *Zbìrnik naukovih prac' Centru voënno-strategìchnih doslìdžen' Nacional'nogo unìversitetu*

- oboroni Ukraïni*. Доступно: <<https://doi.org/10.33099/2304-2745/2019-2-66/14-21>>. [02 Листопад 2023].
3. Мельник, В 2019, 'Орієнтальний вимір політичної антропології: дефініція, термінологія, головні політологічні школи', *Політичні науки*, (144), с. 88–93.
 4. Пробоїв, О 2010, 'Вплив глобалізаційних тенденцій на світові фінансові ринки та їх наслідки для економіки України', *Вісник економічної науки України*.
 5. Угрин, Л 2012, В 3-х кн. Кн.3.: *Антропний принцип концептуалізації політики у науковому дискурсі*, кол. монографія, Денисенко, ВМ, Угрин, ЛЯ, Дацаківська, ОЮ та ін.; за заг. ред. Мельник, ВП, Львів, с. 665–680.
 6. Чигур, Р 2015, 'Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз', *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філософія*, (18), с. 96–102.
 7. Braslavskaya, O, Kyselov, I, Rudyi, R, Kyseliov, O, & Udovenko, I 2020, 'Philosophical geography: establishment, development, formation of scientific foundations', *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 29 (3), pp. 460-470. Available from: <<https://doi.org/10.15421/112041>>. [02 November 2023].
 8. Poliakov, A 2023, 'Eastern Europe through postcolonial prism: analysis of scientific research', *Mіžnarodnì ta političnì doslìdžennâ*, No 3 (36), pp. 167–176. Available from: <<https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288717>>. [02 November 2023].

References:

1. Neohrafichniy determinizm (Geographical determinism) 2002, U: *Filosofskiy entsyklopedychnyy slovnyk*, hol. redkol. Shynkaruk, VI ta in. Kyiv: *Instytut filosofii imeni Hryhoriia Skovorody NAN Ukraïny*, 112 s.
2. Mazurenko, IM 2020, 'Heopolitychni kharakterystyky yak forma realizatsii heopolityky (Geopolitical characteristics as a form of implementation of geopolitics)', *Zbìrnik naukovih prac' Centru voënno-strategìchnih doslìdžen' Nacìonal'nogo unìversitetu oboroni Ukraïni*. Доступно: <<https://doi.org/10.33099/2304-2745/2019-2-66/14-21>>. [02 Lystopad 2023].
3. Melnyk, V 2019, 'Orientalnyi vymir politychnoi antropologii: definitysia, terminolohiia, holovni politolohichni shkoly (Oriental dimension of political anthropology: definition, terminology, main schools of political science)', *Politychni nauky*, (144), с. 88–93.
4. Proboiv, O 2010, 'Vplyv hlobalizatsiinykh tendentsii na svitovi finansovi rynky ta yikh naslidky dlia ekonomiky Ukraïny (The impact of globalization trends on world financial markets and their consequences for the economy of Ukraine)', *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukraïny*.
5. Uhryn, L 2012, V 3-kh kn. Kn.3.: *Antropnyi pryntsyyp kontseptualizatsii polityky u naukovomu dyskursi (The impact of globalization trends on world financial markets and their consequences for the economy of Ukraine)*, kol. monohrafiia, Denysenko, VM, Uhryn, LIa, Dashchakivska, OIU ta in.; za zah. red. Melnyk, VP, Lviv, с. 665–680.
6. Chyhur, R 2015, 'Fenomen hlobalizatsii: sotsialno-filosofskiy analiz (The phenomenon of globalization: socio-philosophical analysis)', *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu Ostrozka akademiia. Seriia: Filosofii*, (18), с. 96–102.
7. Braslavskaya, O, Kyselov, I, Rudyi, R, Kyseliov, O, & Udovenko, I 2020, 'Philosophical geography: establishment, development, formation of scientific foundations', *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 29 (3), pp. 460-470. Available from: <<https://doi.org/10.15421/112041>>. [02 November 2023].
8. Poliakov, A 2023, 'Eastern Europe through postcolonial prism: analysis of scientific research', *Mіžnarodnì ta političnì doslìdžennâ*, No 3 (36), pp. 167–176. Available from: <<https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288717>>. [02 November 2023].